

Nik Trontelj

**»Zbornik Akcijskega odbora za zedinjeno in suvereno slovensko državo,
Rim, november 1946«**

Zbornik Akcijskega odbora za zedinjeno in suvereno slovensko državo odseva povojna prizadevanja slovenskih intelektualcev v Rimu za vzpostavitev samostojne Slovenije v okviru srednjeevropske konfederacije držav z ureditvijo krščanske demokracije. Njihov osnovni motiv je bil rešiti slovenski narod od primeža komunistične oblasti, zato so želeli povezati demokratično čuteče skupine in posameznike iz celotne Jugoslavije. Za svoje delo so imeli v izseljenstvu ustrezne pogoje in so za politično ter družbeno osvoboditev rojakov v domovini podrejali vse svoje moči.

Člani Akcijskega odbora pod vodstvom dr. Cirila Žebota so idejno nasprotovali viziji Narodnega odbora dr. Miha Kreka, ki si je prihodnost slovenske države predstavljal v okviru federativne kraljevine Jugoslavije. Žebotov Akcijski odbor, ki je bil ustanovljen marca 1946, si je zadal naslednje naloge: zedinjenje vseh Slovencev in celotnega slovenskega narodnega ozemlja, ki je bilo po prvi svetovni vojni razdeljeno med Jugoslavijo, Italijo, Nemško Avstrijo in Madžarsko; osvoboditev slovenskega naroda od komunistične oblasti in razvoj demokratične vlade.

Pri združevanju slovenskega ozemlja so posebno pozornost namenili vlogi Trsta kot prometnega središča. V prizadevanju za pridobitev Trsta v okvir slovenske države, so člani Akcijskega odbora maja 1946 naslovili dve spomenici na štiri zavezniške zunanje ministre, ki so v Parizu razpravljali tudi o možnostih rešitve tržaškega vprašanja. Akcijski odbor se je zavzel za dodelitev Trsta zedinjeni in suvereni slovenski državi ter svojo zahtevo utemeljeval z različnimi zgodovinskimi, kulturnimi in gospodarskimi dejavniki, ki usodo mesta Trst in njegovega zaledja nagibljejo v slovensko korist.